הגשה סופית – פרויקט סופי שיטות חיזוי בפינטק - אביב 2024

מגישים:

אלון פלדמן 316352103, זאב קפינוס 313590697, אלינור בורוכוב 325539120, רועי לצרס 316353903

נכס: מחיר הגז הטבעי ביום פתיחת הבורסה

מחיר הגז הטבעי מהווה מרכיב מרכזי בשוק האנרגיה העולמי, וכתוצאה מכך, תחזיות של מחירים אלו יכולות לספק מידע לסוחרים, משקיעים וחברות בתחום האנרגיה. היכולת לחזות את המחיר בפתיחת יום המסחר יכולה להשפיע על החלטות השקעה ולסייע בהבנת תנודות השוק.

שוק: שוק האנרגיה

שוק האנרגיה כולל מקורות אנרגיה מסורתיים כמו נפט גולמי וגז טבעי, מקורות מתחדשים כמו אנרגיית רוח וסולארית, ומקורות גרעיניים. הוא משפיע על כלכלות עולמיות, מדיניות ממשלתית, שווקים פיננסיים, תעשייה, תחבורה, והסביבה. שינויים במחירי האנרגיה יכולים להשפיע על צמיחה כלכלית, אינפלציה, ומטבעות לאומיים.

:הפיצ'רים

המודלים לחיזוי מחירי הגז הטבעי מסתמכים על מגוון רחב של פיצ'רים שמייצגים את הגורמים המרכזיים המשפיעים על השוק ומתבססים על מאמרים שמצאנו:

- 1. מחיר הנפט הגולמי: מכיוון שהנפט והגז הטבעי הם תחליפים פוטנציאליים, שינויים במחיר הנפט יכולים להשפיע על מחיר הגז.
- 2. שער הדולר: התנודתיות בשער הדולר משפיעה על מחירי האנרגיה, שכן הגז נסחר בדולרים בשוק ... הבינלאומי.
- 3. S&P 500: המדד משמש כאינדיקטור כללי למצב השוק והכלכלה, והשפעתו על נכסי אנרגיה קשורה לשינויים כלליים באמון המשקיעים.
 - 4. מזג אוויר: טמפרטורות קיצוניות ועונת החורף בפרט משפיעות על הביקוש לגז טבעי לצורכי חימום נכן, מזג האוויר במדינות אשר אחראיות על ייצוא ועיבוד הגז הטבעי יכול להשפיע על מחירו.

<u>טווח זמן</u>: יומי

נרצה לחזות את מחיר הגז הטבעי ביום הפתיחה של הבורסה.

מקורות הנתונים:

- Yahoo Finance •
- Meteostat ספריית

הנדסת הנתונים:

- 1. ניקוי נתונים: הסרת ערכים חסרים.
- 2. נרמול נתונים: הפיכת הפיצ'רים למדדים בסקאלה אחידה, מאחר שהמחירים בבורסה משתנים בהתאם למוצר, למשל, נפט גולמי מופיע כדולר לחבית וגז טבעי כדולר למיליון BTU.
 - 3. הזזת נתונים: שימוש בנתוני עבר (lag) כדי להפיק פיצ'רים מבוססי היסטוריה.
 - 4. שימוש במודל וחישוב מדדים סטטיסטים ומדדי סיכון תוך התייחסות רק לימי המסחר.

קוד: הקוד מכיל 3 קבצים של עבור כל אחד מהמודלים וקובץ נוסף של מודל ARIMA עם מזג אוויר, כאשר המידע ההיסטורי הוא מ- 1.1.2013 עד היום.

מופיע בנספחים ומצורף בקובץ הזיפ.

תוצאות הרצה:

הרצנו 3 מודלי חיזוי בהתאם למאמרים שמצאנו, רצינו לבדוק האם מודל פשוט של רגרסיה לינארית מקבל תוצאות טובות יותר מהמודלים האחרים, לאחר מכן למודל הטוב ביותר הוספנו מידע של נתוני מזג האוויר.

יעבור מודל VAR התוצאות שקיבלנו היו לא מספיק טובות כאשר \mathbb{R}^2 נמוך מאוד:

Mean Absolute Error: 1.4823521005905365

Root Mean Squared Error: 1.669165313885016

R^2 score: -11.498496590823581

True Volatility: 0.041740555884290105

Predicted Volatility: 0.0015904762761845188

True Value at Risk (VaR): -0.06194216850319372

Predicted Value at Risk (VaR): 0.00027983807380702486

עבור מודל הרגרסיה הלינארית קיבלנו תוצאות פחות טובות מבחינת $R^2, MAE, RMSE$ כפי ששיערנו:

Mean Absolute Error: 2.2513406817630006

Root Mean Squared Error: 2.3245427059652437

R^2 score: -23.240084656969838

True Volatility: 0.041740555884290105

Predicted Volatility: 0.017326465771336487

True Value at Risk (VaR): -0.06194216850319372

Predicted Value at Risk (VaR): -0.02933502173965448

עבור מודל ARIMA קיבלנו את התוצאות הטובות היותר, אך עדיין \mathbb{R}^2 שלילי:

Mean Absolute Error: 0.44742580736162374

Root Mean Squared Error: 0.5751860249078142

R^2 score: -0.4841429203375702

True Volatility: 0.041740555884290105

Predicted Volatility: 0.00013738589393414658

True Value at Risk (VaR): -0.06194216850319372

Predicted Value at Risk (VaR): -1.4943046800055156e-11

לפי המדדים, מודל ARIMA יצא הטוב ביותר, לכן החלטנו להוסיף למודל זה את נתוני מזג האוויר מערים נבחרות בארה"ב, למשל, יוסטון, טקסס נבחרה כי היא מעבדת ומייצאת גז טבעי וניו יורק סיטי, ניו יורק היא צרכנית גדולה וייתכן כי שינויי מזג האוויר ישפיעו השימוש בגז הטבעי ובכך על מחירו.

עקב הוספת נתוני מזג האוויר שיערנו כי התרדד הצורך בשימוש במדד ה- S&P 500 כאינדיקטור לביקושים בשוק האנרגיה, תוצאות המודל אוששו השערה זו כך שללא מדד זה ועם נתוני מזג האוויר קיבלנו תוצאות טובות יותר כאשר \mathbb{R}^2 חיובי:

Mean Absolute Error: 0.14158198706930666

Root Mean Squared Error: 0.17369267773569044

R^2 Score: 0.8653569105397222

True Volatility: 0.04397971820549371

Predicted Volatility: 0.029209313747337522

True Value at Risk (VaR): -0.059738565784045516

Predicted Value at Risk (VaR): -0.03812107938488393

Sharpe Ratio: 0.07126134575776769

Sortino Ratio: 0.11887257188214163

Empirical Sharpe Ratio: 0.024339227531447863 Empirical Sortino Ratio: 0.046531240499548085

מודלי חיזוי (תיאור מפורט מתחת למדדי הסיכון):

תחזיות המחירים בוצעו בעזרת מספר מודלי חיזוי סטטיסטיים:

- 1. VAR: הוא מודל סטטיסטי שנעשה בו שימוש כדי לתפוס את הקשרים בין מספר משתנים בזמן כפי שהם משתנים עם הזמן וסוג של מודל תהליך סטוכסטי.
- 2. Linear Regression: מודל פשוט ובסיסי המתבסס על קשר ליניארי בין הפיצ'רים לבין מחיר הגז.
- 3. ARIMA: מודל סטטיסטי שנעשה בו שימוש לניתוח וחיזוי סדרות עתיות (רצף של תצפיות שנאמדו זו אחר זו, במרווח זמן נתון).
 - ARIMA הוספת פיצ'ר של מזג האוויר בערים מסוימות בארה"ב למודל ARIMA. מדדים סטטיסטיים:

כדי להעריך את ביצועי המודלים, נשתמש במספר מדדים סטטיסטיים:

- 1. Mean Absolute Error: שגיאה ממוצעת מוחלטת:
- מחשב את הממוצע של ההבדלים המוחלטים בין הערכים החזויים לערכים האמיתיים
 - יעזור להבנה עד כמה התחזיות קרובות לערכים האמיתיים של מחירי הגז
 - ערך נמוך יותר מעיד על דיוק גבוה יותר ◦
 - :שורש ממוצע ריבועי השגיאות Root Mean Squared Error .2
- מחשב את השורש הריבועי של הממוצע של ריבועי ההפרשים בין הערכים החזויים לערכים האמיתיים
 - ס מדד זה רגיש לשגיאות גדולות ולכן יכול להדגיש מודלים שמייצרים תחזיות שגויות בצורה משמעותית
 - ערך נמוך יותר מעיד על דיוק גבוה יותר 🦠
 - :R-squared (R2) Score .3
 - מדד המייצג את אחוז השונות
 - אם ה R2-גבוה, זה מציין שהמודל מצליח להסביר חלק גדול מהשונות במחירי הגז
 - ערך של 1 מצביע על התאמה מצוינת, ערך של 0 מציין שהמודל לא מסביר את השונות מעבר לממוצע. ערך שלילי מעיד על חיזוי פחות טוב מהמודל הבסיסי

<u>מדדי סיכון</u>:

מדדי הסיכון יעזרו לנו להבין את הסיכון בהשקעה על פי המודל ולהבין כיצד המודל מתנהג ביחס לעולם האמיתי.

- 1. Volatility תנודתיות:
- חישוב סטיית התקן של התשואות (שינוי באחוזים בערכי היעד) ○
- משמש להערכת התנודתיות של השוק ויסייע לנו להעריך את רמת הסיכון הקשורה לחיזויים של מחירי הגז
 - ביצענו חישוב של הערך האמיתי לעומת המודל 🏻 🔾
 - :Value at Risk VaR מדד .2
 - . משמש כדי להעריך את הסיכון הכספי הצפוי של השקעות בגז טבעי בתקופה מסוימת.
 - שימושי להבין את הסיכון הפוטנציאלי של ההשקעות 🤇
 - ביצענו חישוב של הערך האמיתי לעומת המודל 🏻 🔾
 - .3 מדד שארפ:
 - משמש כדי לאפיין עד כמה התשואה של נכס מפצה את המשקיע על הסיכון שהוא לוקח.
 - כאשר משווים שני נכסים, הנכס בעל מדד שארפ הגבוה יותר נותן תשואה גבוהה יותר באותה רמת סיכון. או לחלופין, הוא נותן אותה תשואה אך בסיכון נמוך יותר. בדרך כלל מומלץ למשקיעים לבחור השקעות בעלות מדד שארפ גבוה יותר.
 - 4. מדד סורטינו:
 - בודק את עודף התשואה של התיק ליחידת סיכון ומאוד דומה למדד שארפ ההבדל בין
 המדדים הוא שמדד זה מתייחס לתנודתיות של התיק רק בחודשים עם התשואה השלילית
 - ככל שעודף התשואה ליחידת סיכון יהיה גבוה יותר מדד סורטינו יהיה גבוה יותר 🔾

<u>תיאורים מפורטים של המודלים:</u>

:VAR (Vector AutoRegression) מודל

מודל VAR הוא מודל אוטו רגרסיבי רב-משתני, שבו כל משתנה תלוי באחרים מתוך קבוצה של משתנים. כל משתנה במודל תלוי בזמן הנוכחי ובערכים קודמים של כל המשתנים האחרים במודל.

המודל משמש לניתוח סדרות עתיות של מספר משתנים שמקיימים יחסי תלות הדדיים.

המודל יוצר משתנים חדשים שמייצגים את הערכים הקודמים של המשתנים המקוריים, על מנת להציג את הקשרים העקיפים בין המשתנים, לאחר מכן, המודל מתאים את הקשרים בין כל המשתנים בהתבסס על מספר עיכובים מוגדרים (lags) מהעבר.

לבסוף, המודל משתמש בקשרים שהותאמו כדי לחזות ערכים עתידיים של המשתנים.

רגרסיה ליניארית:

רגרסיה ליניארית היא שיטה לניתוח קשרים בין משתנה תלוי לבין משתנים בלתי תלויים. המודל מניח קשר ליניארי בין המשתנים, כלומר, המשתנה התלוי הוא קו ליניארי של המשתנים הבלתי תלויים. המודל בונה את הקשר הליניארי בין המשתנה התלוי (מחיר הגז הטבעי) לבין המשתנים הבלתי תלויים (סוגי סחורות ומדדים כלכליים).

המודל עושה שימוש בקשרים הליניאריים שנוצרו כדי לחזות ערכים עתידיים של המשתנה התלוי.

:ARIMA (AutoRegressive Integrated Moving Average) מודל

מודל ARIMA הוא מודל לסדרות עתיות שנועד לחזות ערכים עתידיים על סמך הערכים הקודמים של הסדרה. המודל כולל שלושה מרכיבים עיקריים: אוטורגרסיה ,(AR) אינטגרציה (I) וממוצע נודד(MA)

- . אוטורגרסיה (AR): משתמש בערכים הקודמים של הסדרה לחיזוי ערכים עתידיים.
- ס אינטגרציה (I): מבצע הבדל (differencing) כדי להפוך את הסדרה לסטציונרית, כלומר לגרום לכך שסטטיסטיקות בסיסיות של הסדרה לא ישתנו עם הזמן.
 - o ממוצע נודד (MA): כולל את השגיאות הקודמות של המודל בתהליך החיזוי כדי לשפר את הדיוק.

מודלים אלו נבחרו מכמה סיבות, ראשית, מפני שמחירי הגז נבדקו במודל על פני הזמן, הם למעשה סדרת עתית של תצפיות אשר נאמדו במרווח זמן נתון זו אחר זו, כאשר במקרה שלנו מרווח הזמן הוא יום עסקים. מודל ARIMA כפי שפירטנו לעיל הוא מודל המותאם לסדרות עתיות, בנוסף, מאחר שהמודל שלנו מתבסס לא רק על נתוני העבר של מחירי הגז אלא גם על משתנים נוספים כמו מחיר הנפט, מזג האוויר ושער הדולר מודל זה התאים לצורך שלנו כי הוא מאפשר להוסיף משתנים חיצוניים.

שוק האנרגיה הוא תנודתי ולכן מודל שמתמודד עם מגמות עולות או יורדות באמצעות אינטגרציה כמו מודל ARIMA מתאים לניתוח שרצינו לבצע.

מודל VAR מתאים כאשר ישנם מספר משתנים שמשפיעים זה על זה וקיוונו כי המודל יתאים גם לחיזוי שלנו, בנוסף, המודל הופיע בכמה מאמרים שמצאנו בנוגע לחיזוי מחירי גז טבעי והאמנו כי הוא יתאים גם לצרכים שלנו.

כאמור, בהתאם לתוצאות מודל ARIMA סיפק את התוצאות הטובות ביותר לפי הערכת הביצועים שביצענו ובהתאם לכך הוספנו לנו את נתוני מזג האוויר.

<u>תיאור התוצאות</u>:

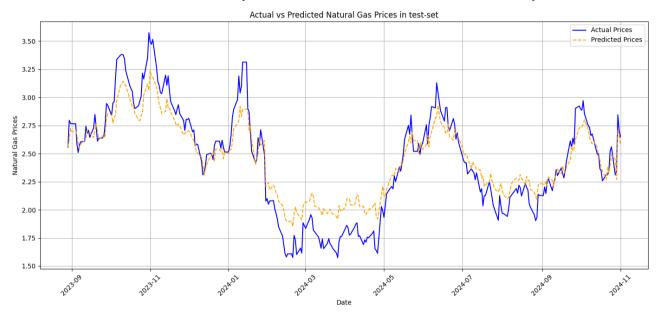
כעת נסביר את התוצאות שקיבלנו במודל הסופי המשלב את מודל ARIMA עם נתוני מזג אוויר: קיבלנו מדדי שגיאה נמוכים שמעידות שהמודל מתמודד בצורה סבירה עם חריגות, שגיאת שורש ממוצע ריבועי RMSE מעט גבוהה יותר מה שיכול להעיד ששגיאות גדולות מתרחשות לעיתים רחוקות. קיבלנו R² קרוב ל-1 שמצביע שהמודל מסביר כ-86.5% מהשונות בנתונים התלויים, כלומר המודל מתאים לנתונים, זהו הבדל משמעותי לעומת המודלים ללא נתוני מזג האוויר שהראו R² שלילי. התנודתיות החזויה Volatility נמוכה מעט מהתנודתיות האמיתית, מה שמעיד על כך שהמודל עשוי להמעיט מעט בהערכת הסיכון. עם זאת, הקרבה בין הערכים מראה שהמודל מצליח ללכוד את מגמת התנודתיות הכללית בצורה טובה.

מדד VaR החזוי פחות שלילי מה VaR-האמיתי, מה שמצביע על כך שהמודל מספק הערכת סיכון מעט שמרנית (כלומר, תחזית להפסד קיצוני נמוך יותר).

למרות שזה לא אידיאלי לניהול סיכונים מדויק, התחזית היא בטווח סביר ומספקת הערכה זהירה. נסתכל על מדד שארפ וסורטינו ביחד, שניהם חיוביים בעוד מדד סורטינו מעט גבוה יותר, כלומר ייתכן שהמודל מתפקד טוב יותר כאשר מתחשבים רק בתנודתיות שלילית.

כאשר מסתכלים על הנתונים האמפיריים של מדדים אלו קיבלנו כי הם נמוכים מהתיאורטיים, מה שמצביע על כך שהתשואות בפועל, לאחר התאמה לתנודתיות, עלולות להיות נמוכות יותר בתנאי שוק אמיתיים. ייתכן שזה נובע מהערכת הסיכון השמרנית של המודל או מגורמים חיצוניים שלא נכללו במודל.

גרף התפלגות מחירי הגז הטבעי של חיזוי סט המבחן לעומת המחירים האמיתיים:

<u>נספחים</u>:

קוד:

:ARIMA Model with weather

:VAR Model

:Linear Regression Model

:ARIMA Model

מאמרים:

- Hartley, P., Medlock, K., & Rosthal, J. (2007). .1
 The relationship between crude oil and natural gas prices. *Rice University, Baker Institute Working Paper*.
- Zamani, N. (2016). How the crude oil market affects the natural gas market? Demand .2 and supply shocks. *International Journal of Energy Economics and Policy*, *6*(2), 217-221
 - Saltik, O., Degirmen, S., & Ural, M. (2016). Volatility modelling in crude oil and .3 natural gas prices. *Procedia economics and finance*, *38*, 476-491.
 - Hartley, P. R., & Medlock III, K. B. (2014). The relationship between crude oil and .4 natural gas prices: The role of the exchange rate. *The Energy Journal*, *35*(2), 25-44
- Szafranek, K., & Rubaszek, M. (2024). Have European natural gas prices decoupled .5 from crude oil prices? Evidence from TVP-VAR analysis. *Studies in Nonlinear Dynamics & Econometrics*, 28(3), 507-530.
- Mu, X. (2007). Weather, storage, and natural gas price dynamics: Fundamentals and .6 volatility. *Energy Economics*, *29*(1), 46-63.
 - Erdős, P., & Ormos, M. (2012). Natural gas prices on three continents. Energies, .7 5(10), 4040-4056
 - Brown, S. P., & Yttcel, M. K. (2008). What drives natural gas prices?. *The Energy* .8 *Journal*, 29(2), 45-60
 - Natural Gas Gross Withdrawals and Production .9 https://www.eia.gov/dnav/ng/ng_prod_sum_a_EPG0_FPD_mmcf_a.htm
 - Natural Gas Consumption by End Use .10 https://www.eia.gov/dnav/ng/ng_cons_sum_a_EPG0_VC0_mmcf_a.htm